

Universitetsdirektøren
Boks 1072 Blindern

Oslo 31. Mars 2009

SUM
Senter for utvikling og miljø
Postboks 1116, Blindern
0317 Oslo

Besøksadresse:
Sognsveien 68, 2.etg.

Telefon: 22 85 89 00
Telefaks: 22 85 89 20
E-post: info@sum.uio.no
www.sum.uio.no

Plan for gjennomføring av faglige prioriteringer ved Senter for utvikling og miljø

Universitetsstyret godkjente SUMs forslag til Faglige prioriteringer 16. Desember 2008. Som en oppfølging av vedtaket i Universitetsstyret har senteret utarbeidet følgende gjennomføringsplan for faglige prioriteringer.

Innledning

Senteret har i lengre tid hatt en klar strategi i forhold til å spisse, og avgrense den faglige aktiviteten. SUMs overordnede mål er å bidra til *cutting-edge* forskning innen utvikling og miljø på lokalt, nasjonalt og globalt plan. I tillegg har SUM undervisning på BA og MA nivå, samt en forskerskole. Forskningen er bærebjelken for senterets aktiviteter, og undervisning og formidling er forskningsbasert.

SUM har i hovedsak følgende påvirkningskanaler for å sikre en gjennomføring av Faglige prioriteringer:

- **Gjennom nyrekruttering:** Ved rekruttering av ansatte og masterstudenter (med arbeidsplass ved SUM) legges følgende kriterier til grunn: kvalitet, relevans og miljøskapende evner. Senterets faglige prioriteringer utdypes i betenkninger som utarbeides i forbindelse med utlysninger av vitenskapelige stillinger, og søkerens kompetanse vurderes opp mot disse. Senterets faglige ledelse avgjør hvorvidt ett av de fire områdene skal prioriteres, eller om kandidatene selv skisserer hvilke tematikk som er mest relevant.
- **Ved utarbeidelse av søknader om ekstern finansiering:** Det er utelukkende prosjekter som inngår i senterets faglige kjernevirksomhet

som får institusjonsstøtte gjennom SUM. SUM har gjennom avsetning av dekningsbidrag, opparbeidet et fond som er øremerket strategiske midler. Formålet med fondet er å finansiere aktivitet som gir avkastning gjennom økt tilgang på ekstern finansiering. Midlertidig tilsatte får et gitt antall månedsværk for å utforme prosjektsøknader som faller inn under et eller flere av de fire tematiske satsningsområdene.

- **Premissleverandør:** Senteret har fokus på å bygge relasjoner til sentrale samfunnsaktører, og derigjennom bidra som premissleverandører i ulike prosesser. Det er spesielt viktig å påvirke prosessene med programetablering i NFR.
- **Henvendelser om tilknytning fra forskere eller stipendiater med ekstern finansiering:** Senterets ledergruppe vurderer i hvert enkelt tilfelle om forskere har et relevant prosjekt som kan inngå i ett eller flere av forskningsområdene.

I tillegg til de gjennomføringsplanene som det redegjøres for i dette dokumentet, skal SUM utarbeide en Strategisk plan for perioden 2010- 2014. Gjennomføringen av senterets Faglige prioriteringer vil være førende for utformingen av plandokumentet.

Organisering og finansiering

SUM har i dag en faglig stab på ca. 40 personer, hvorav 7 (inkludert senterleder) er fast ansatte på seniornivå. De øvrige er midlertidig ansatte forskere og post-doktorer med ekstern finansiering, samt PhD-stipendiater. SUMs forskning er i hovedsak organisert rundt fire forskningsområder:

- Fattigdom og utvikling
- Globalt og regionalt styresett
- Forbruk, energi og sosial endring
- Kultur, etikk og bærekraftighet

Samtlige forskere og stipendiater er tilknyttet ett av disse tematisk avgrensede forskningsområdene. Hvert område ledes av en forskningsleder fra SUMs faste seniorstab. Det etterstrebes å oppnå en god balanse mellom forskere på ulike nivå innen hvert område, ved nyrekruttering så vel som ved utarbeidelse av prosjektsøknader. Å oppnå balanse er utfordrende, tatt i betraktning at SUM i stor grad er avhengig av ekstern finansiering. Forskningslederne utgjør

til sammen SUMs ledergruppe som fungerer som et faglig rådgivende organ for direktøren. Samtlige av de fast ansatte medarbeiderne har kompetanse som forutsettes i konsolideringen av de prioriterte områdene.

Forskningsområdene varierer noe både i størrelse og sammensetning og med hensyn til aktivitetsnivå. Noen har hyppige seminarer og fellesaktiviteter, mens andre møtes mer sporadisk og ved spesielle arrangementer. Det er ingen tette skott mellom områdene. En del prosjekter inkluderer problemstillinger på tvers, og enkelte forskere er involvert i aktiviteter i mer enn et område, selv om de organisatorisk tilhører ett. Felles for forskningsområdene er målet om å kombinere høy faglig kvalitet med samfunnsmessig relevans og fremme samarbeid på tvers av etablerte faggrenser. Senterets forskning skal i tillegg være kritisk og policyrelevant, bidra til å utfordre dominerende perspektiv og samtidig peke på løsninger på viktige samfunnsproblemer.

SUMs aktiviteter er i stor grad avhengig av ekstern finansiering, vel 60% av virksomheten er nå eksternt finansiert. En videre styrking av de prioriterte områdene vil innebære fortsatt høy ekstern finansiering. Norges Forskningsråd blir fremdeles den viktigste kilden, men det tas også sikte på økt finansiering fra andre kilder som EU, UD og NORAD. Senterets faglige prioriteringer og organisatoriske modell skal ikke være en statisk ramme som utelukker nye perspektiv og verdifulle bidrag til den faglige utvikling. Arbeidet med en faglig organisering og finansiering er derfor en pågående prosess.

Nedenfor følger en kort beskrivelse av planene for de enkelte forskningsområdene:

Fattigdom og utvikling

Overordnet mål:

Videreutvikle teorier og begreper relatert til utvikling og bekjempelse av fattigdom.

Delmål:

Å styrke empirisk forskning i Afrika, Latin Amerika og Asia samt undersøke i hvilken grad menneskerettigheter får gjennomslag når store internasjonale prosjekter planlegges, operasjonaliseres og implementeres.

Forskningsområdet har nær tilknytning til UiOs tverrfaglige satsing på Levekår i utviklingsland: Helse, miljø og fattigdom (LEVE).

Virkemidler:

I tillegg til interne ("core group") møter vil det bli arrangert regelmessige Poverty and Development (PAD) seminar, ca. 16 i året, der forskere fra inn- og utland inviteres til å presentere sine forskningsresultater. Disse seminarene vil også fungere som møteplasser for videre forskningssamarbeid.

Det blir arrangert 2-4 workshops, 1 konferanse og 1 doktorgradskurs årlig i Norge og i utlandet. Anerkjente gjesteforskere fra utlandet (via Fulbright-stipend eller med midler fra internasjonale nettverk) inviteres til kortere opphold ved SUM i perioden 2009-2014, 1-3 per år.

Formidlingsplaner:

Publisering i bøker på anerkjente forlag og i internasjonale tidsskrifter i tillegg til deltakelse i ulike typer media. Forskningsområdet bruker også aktivt egne websider for å formidle informasjon om aktiviteter og publiseringer.

Publikasjoner: I 2009 vil det bli publisert 1 bok , 1 bokkapittel og 4 tidsskriftsartikler innen dette forskningsområdet. Dette gir til sammen 15 publiseringspoeng.

Rekruttering:

Det tas sikte på å rekruttere doktorgradsstipendiater og post.doc stipendiater via søknader til Norges forskningsråd og UiO (1 per år). Doktorgradsstudenter blir rekruttert fra ulike institutter på Blindern og fra SUMs eget Masterprogram.

Eksternt finansierte prosjekter

Området søkes styrket gjennom to nye prosjekter som er under utarbeidelse: *Politics and Policy Processes in Food Security and Nutrition* og *Poverty and Labour Rights in the Informal Sector*.

Globalt og regionalt styresett for miljø og utvikling

Overordnet mål:

Hovedfokus for området er utviklingspolitikk; hvordan politikk utformes i regionale og globale institusjoner. I tillegg omfattes problemstillinger knyttet til 'business', helse, og ressursforvaltning.

Forskningsområdet har nær tilknytning til UiOs tverrfaglige satsing på Levekår i utviklingsland: Helse, miljø og fattigdom (LEVE).

Virkemidler :

Interne fora og møteplasser hvor forskere fra SUM med felles tematikk regelmessig møtes for å diskutere felles anliggende. Her presenteres 'work in progress', planer for nye prosjekter samt rekrutteringsplaner.

Det skal arrangeres 2-4 internasjonale workshops årlig, samt ett internasjonalt doktorgradskurs per år. Dette skjer i samarbeid med forskere fra andre deler av universitet og fra tilsvarende institusjoner i inn og utland.

Formidlingsplaner:

Publisering i bøker på anerkjente forlag og internasjonale tidsskrifter i tillegg til

deltakelse i ulike typer media. SUMs webside skal brukes aktivt for å spre informasjon om områdets aktiviteter både innenfor og utenfor UiO.

Publikasjoner: I 2009 vil det bli publisert 1 bok, 8 bokkapitler og 2 tidsskriftsartikler innenfor dette forskningsområdet, hvilket til sammen tilsvarer 19.8 publikasjonspoeng.

Rekruttering:

Det skal søkes midler til Post-doc og dr.gradsstipendiater fra Norges Forskningsråd (1 stipend pr. år) Det tas også sikte på å konkurrere om UiO-stipendiater. Doktorgradsstudentene rekrutteres fra SUMs eget Masterkurs og fra andre deler av UiO.

Via SUMs nettverk tilbys forskere fra andre land kortere opphold ved senteret. I noen tilfelle tilbys også lengre opphold. I april 2009 kommer en dr.gradsstipendiat fra Polen som skal være ved SUM i ett år og arbeide med Corporate Social Responsibility.

Eksternt finansierte prosjekter:

I tillegg til søknader til NFR ønsker forskerne på dette området, gjennom andre finansieringskilder som UD, MD og NORAD, å profilere SUMs kompetanse sterkere inn mot politiske satsninger. Et eksempel er ”Skoginitiativet”, der SUM i samarbeid med Fritjof Nansens Institutt har tatt initiativ til å opprette et forskernettverk for å fremme felles prosjekter med fokus på skog og klima. Formålet er raskt å få i gang ny forskningsaktivitet på dette feltet hvor den norske regjering har bevilget 16 milliarder til bevaring av skog på global basis.

Når det gjelder EU finansiert forskning tas nå kontakt med sterke utenlandsmiljøer (f.eks i Storbritannia og Nederland) som SUMs forskere har samarbeidet med tidligere for å drøfte mulige felles søknader.

Forbruk, energi og sosial endring

Overordnet mål:

Å bidra til kunnskapsutvikling på forhold mellom forbruk, energibruk og miljøendringer. Bidra til teoribygging og nytenking når det gjelder politisk virkemiddelbruk.

Forskningsområdet har nær tilknytning til UiOs tverrfaglige satsing Miljøendringer og bærekraftig energi (MILEN), ledet av Hal Wilhite. Han er også leder for forskningsområdet.

Virkemidler:

Forskerne på dette området møtes regelmessig i forbindelse med konkrete

forskningsprosjekter, skriving av artikler, kursutvikling og i forbindelser med aktuelle seminarer og workshops på feltet. En viktig milepæl i november 2008 var UiO konferansen 'Miljøendring og bærekraftig energi', der flere fra forskningsområdet deltok i planleggingen og gjennomføringen. I 2009 legges det opp til flere workshops og seminarer på feltet der forskere fra UiO og utlandet vil delta. Et mål er å utvikle nye prosjektideer og søknader om eksternt finansiering. Et seminar i november vil ta for seg temaet 'bærekraftig energiforbruk' med innlegg fra Hal Wilhite og Richard Wilk, en anerkjent internasjonal forsker på feltet.

Formidlingsplaner:

Område satser på publisering av en rekke vitenskapelige arbeider. En formidlingsplan lages slik at MILEN workshopene om solenergi i september og om klimaendring i november (med innspill fra flere av SUMs forskningsområder) vil bli dekket av media og føre til omtale i pressen. Forskningsområdet bruker også aktivt sin webside for å formidle informasjon om aktiviteter og publiseringer.

Publikasjoner: I 2009 vil det innen dette forskningsområdet bli publisert 1 bokkapittel, 3 tidsskriftsartikler (nivå 2) og 1 tidsskriftsartikkel (nivå 1), som til sammen gir 12 publiseringspoeng.

Rekruttering:

Det arbeides med å rekruttere PhD stipendiater tildelt av UiO sentralt gjennom MILEN satsingen. Videre søkes det om midler til Post-doc og PhD stipendiater gjennom forskningssøknader til RENERGI og NORKLIMA programmene i Norges Forskningsråd.

Eksternt finansierte prosjekter:

Et nytt tverrfaglig prosjekt finansiert av Norges forskningsråd for perioden 2009-2011, fokuserer på forbruk av energi blant husholdninger i Norge, med spesiell vekt på elektrisitet. Dette er et prosjekt ledet av CICERO, med deltakelse fra to av SUMs seniorforskere. Prosjektet vil innebære en styrking av energiforskningen ved SUM.

Det samme gjelder et annet NFR-finansiert prosjekt (2009-2011) med fokus på overføring av solenergiteknologi fra India til Kenya, mer spesifikt på hva som kan overføres direkte og hva som må forstås ut fra og tilpasses ulike sosiale kontekster. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Institutt for Sosiologi og samfunnsgeografi og en rekke internasjonale samarbeidspartnere.

Kultur, etikk og bærekraftighet

Overordnet mål:

Bidra til økt kunnskap om hvordan religiøs tro, samfunnsnormer, identitetsfortellinger, mediediskurser og kunst påvirker og dominerer oppfatninger om miljø, forholdet til "det andre", vitenskapelig praksis og utviklingsstrategier. Kunnskap om hvordan kulturell innovasjon bidrar til en bærekraftig fremtid.

Virkemidler:

I tillegg til interne seminarer i forskningsgruppen vil følgende arrangementer være milepæler i 2009: To internasjonale workshops i regi av prosjektet Creative Responses to Sustainability in the 21th Century (CERES21), samt Oslo Sustainability Summit som arrangeres i Oslo i august, i samarbeid med Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge. Begge har deltagelse av internasjonalt anerkjente foredragsholdere og UiO/SUM- forskere. I tillegg skal forskere fra satsningsfeltet delta i nasjonale og internasjonale konferanser og seminarer.

I 2009 vil det også bli organisert en minnekonferanse over Arne Næss med deltakelse av anerkjente utenlandske forskere. To av dem vil ha et kortere opphold ved SUM samme år.

Formidlingsplaner:

I 2009 planlegges publisering på anerkjente forlag og i fagfellevurderte tidsskrifter, essays in populærvitenskapelige tidsskrifter, kronikker i Aftenposten og Dagbladet, samt 3 dokumentarfilmer laget av BBC og NRK. I tillegg skal CERES21 videreutvikle sin website CERES 21 (ceres21.org) gjennom publikasjon av "working papers," rapporter og debatt.

Publikasjoner: I 2009 vil det bli publisert 1 bok, 1 bokkapittel og 4 tidsskriftsartikler (nivå 2) innen dette området. Det gir til sammen 19,2 publiseringspoeng.

Rekruttering: SUM har inngått avtale med to gjesteforskere som vil være knyttet til dette området; en fra City University of New York og en fra Universidad Central de Venezuela. I tillegg forberedes to PhD søknader til NFR, og en søknad om støtte til en gjesteforsker fra Fulbright. Det tas sikte på å rekruttere 2 studenter (på MA nivå) som skriver avhandlinger relatert til CERES21.

Ekstern finansiering:

CERES 21 prosjektet – finansiert av NFR - skal bidra til faglige publikasjoner,

internasjonale konferanser på topp nivå og til rekruttering av studenter på Master og PhD nivå.

Oslo Sustainability Summit – finansiert av Centra Gruppen, Fritt Ord, Innovasjon Norge og Norges Forskningsråd – skal bidra til en styrking av dette forskningsområdet, til internasjonalisering av SUM og Universitetet i Oslo. Det skal også bidra til å stimulere tverrfaglig virksomhet ved UiO.

Undervisning

SUM tilbyr undervisning på alle nivå og har eksamensrett, men ikke gradstodelingsrett.

Overordnet mål:

SUMs mål er å gi forskningsbasert undervisning av høy kvalitet som kan bidra til økt forskerrekruttering, internasjonalisering og tverrfaglig samarbeid innen utvikling og miljø ved UiO.

Delmål:

SUM ønsker å gi studentene et godt grunnlag for arbeid i og utenfor academia. De skal bli godt skolert i tverrfaglig samarbeid og i koblingen mellom forskning og politikk i tilknytning til bærekraftig utvikling på nasjonalt og internasjonalt nivå.

Virkemidler:

PhD:

Gjennom forskerskolen vil SUM videreføre og styrke tidligere praksis med særskilte PhD-kurs knyttet til aktuelle forskningsområder ved senteret (to kurs per år i snitt avhengig av finansiering). Kursene annonseres internasjonalt og har betydelig internasjonal deltakelse. Disse kursene er allerede en viktig drivkraft for internasjonalisering av forskningssamarbeid.

SUM tilbyr også en seminarrekke hvor PhD-kandidatene presenterer sin forskning. Deltakere er både stipendiater med arbeidsplass på senteret og stipendiater fra ulike fakultet.

I 2009 vil doktorgradskursene og seminarrekken fokusere på utviklingsspørsmål og bli gjennomført i samarbeid med UiOs tverrfaglige satsing LEVE, og med forskningsområdet Fattigdom og utvikling.

Master:

SUM ønsker å konsolidere den engelskspråklige studieretningen *Culture, Environment and Sustainability* på masternivå.

Undervisningen baseres på de prioriterte forskningsområdene, på kompetanse og forskningsinteresser hos egne ansatte, behov for fornyelse og samfunnsmessig relevans. Det arbeides videre med å styrke undervisningstilbudets tilknytning til senterets forskningsområder og det internasjonale perspektivet. Kursene på masternivå var tidligere tilknyttet ett av senterets fire forskningsområder. Det faglige innholdet legges nå tettere opp mot kjerneaktiviteten til SUM, som favner samtlige forskningsområder. Innholdet i emnene er i hovedsak utviklet av de fagansvarlige som til enhver tid avgjør innhold, forelesninger, pensumrevisjon og eksamensoppgaver.

Det arbeides kontinuerlig med å knytte studenter tettere opp mot forskningen ved SUM gjennom veiledning av masteroppgaver som kan inngå i allerede eksisterende prosjekter. Majoriteten av veiledere er nå tilknyttet SUM.

I 2009 vil skal det utvikles to nye kurs som skal knyttes opp mot de tverrfakultære satsningene LEVE og MILEN.

Bachelor:

Undervisningen på lavere grad skal bidra til bredere rekruttering av master-, og PhD-studenter og stimulere til bredere samarbeid med forskere ved andre enheter ved UiO.

SUM vil fortsette å levere en emnegruppe på 40 studiepoeng i miljø og utvikling som inngår i studieprogrammer på HF- og SV-fakultetene. Emnegruppen gir en grundig innføring i høyaktuelle tema innen utvikling, miljø og tverrfaglig forskning.

Koordinerings- og nettverksvirksomhet

SUMs mandat fastslår at senteret i tillegg til å drive egen forskning og undervisning innen utvikling og miljø også skal drive koordinering av forskningssamarbeid innad ved Universitetet i Oslo (UiO), og i samarbeid med eksterne aktører.

SUMs koordinerings- og pådriverrolle søkes styrket gjennom følgende virkemidler: Nettverksbygging, prosjektsamarbeid, undervisning og ”gjesteforskere”.

Det at SUM har blitt valgt som vertsenhet for den tverrfakultære satsingen Levekår i utviklingsland åpner nye muligheter å være pådriver for tverrfaglig forskning på UiO. Det samme gjelder senterets engasjement i Miljøendringer og fornybar energi, som koordineres av en av SUMs forskere.

En rekke av SUMs tidligere studenter sitter nå i viktige posisjoner i forvaltning, politikk og media. I 2009 vil SUM etablere et alumni-nettverk for å styrke senterets samfunnskontakt.